KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

ΗΠΑ - ΕΛΛΑΔΑ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΗΠΑ–ΕΛΛΑΔΑΣ

ΜΗΠΩΣ ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΓΙΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ;

Στέλιος Παπαδημητρίου, Δικηγόρος, Φορολογικός Σύμβουλος,
Partner, Head of Tax, KPP Law firm

Κείμενο προς συζήτηση | Νοέμβριος 2026

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Γιατί να επανεξεταστεί μια σύμβαση που συνήφθη στις αρχές της δεκαετίας του 1950;

Η ΣΑΔΦ ΗΠΑ–Ελλάδας υπογράφηκε στις 20 Φεβρουαρίου 1950 και τέθηκε σε ισχύ στις 30 Δεκεμβρίου 1953.

Προηγείται σημαντικά του πρώτου Προτύπου Φορολογικής Σύμβασης του ΟΟΣΑ (1963) και των μεταγενέστερων Συμβάσεων που έχουν συνταχθεί με βάση το Πρότυπο (ελλείπουν ειδικές διάταξη για τα κέρδη από υπεραξία κεφαλαίου, σύγχρονη διάταξη για τα μερίσματα και τους τόκους κλπ).

Η Σύμβαση είναι πολύ σημαντική για τις διασυνοριακές επενδύσεις, την απασχόληση, τις υπηρεσίες, την χρηματοδότηση και τις φορολογικές σχέσεις μεταξύ των δύο Κρατών.

Το Πρότυπο και τα Σχόλια του ΟΟΣΑ αποτελούν βασικό οδηγό για την ερμηνεία και την εφαρμογή των ΣΑΔΦ, αλλά είναι εξαιρετικά αβέβαιο εάν έχουν εφαρμογή σε ΣΑΔΦ προγενέστερη αυτών.

Η επαναδιαπραγμάτευση θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, θα περιορίσει τη διπλή φορολόγηση και θα ευθυγραμμίσει τη φορολογία με τις σύγχρονες διασυνοριακές επιχειρηματικές και επενδυτικές δραστηριότητες.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Ερμηνεία: Ο ρόλος του Προτύπου και των Σχολίων του ΟΟΣΑ

Τι μπορούν να προσφέρουν τα Σχόλια

Μπορούν να συνδράμουν στην ερμηνεία της ΣΑΔΦ εφόσον μια διάταξη χρησιμοποιεί έννοιες που συναντώνται σε συμβάσεις βασισμένες στο Πρότυπο του ΟΟΣΑ.

Μεταγενέστερα σχόλια ενδέχεται, σε ορισμένες όμως περιπτώσεις, να βοηθήσουν εφόσον είναι συναφή, ανάλογα βεβαίως και με το ζήτημα και τη μέθοδο ερμηνείας.

Τι δεν μπορούν να κάνουν τα Σχόλια

Δεν είναι αυτομάτως δεσμευτικά και δεν μπορούν να υποκαταστήσουν το κείμενο της σχετικής Σύμβασης.

Υπερισχύουν αυτών η διατύπωση, το πλαίσιο και το αντικείμενο αλλά και ο σκοπός της ΣΑΔΦ, καθώς και η σχετική νομολογία επί των κρίσιμων θεμάτων.

Τι σημαίνει αυτό για τη σύνταξη της ΣΑΔΦ: η ερμηνευτική αβεβαιότητα πρέπει να αντιμετωπιστεί με σαφέστερο και επικαιροποιημένο συμβατικό κείμενο, και όχι με αναφορά στην ερμηνεία που παρέχουν στα Σχόλια.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Μόνιμη εγκατάσταση: εκσυγχρονισμός των κριτηρίων

Οι διατάξεις της Σύμβασης για τη μόνιμη εγκατάσταση δεν προβλέπουν:

-Ρητώς σύγχρονο, από απόψεως χρόνου, κριτήριο για εργοτάξια ή έργα εγκατάστασης (9 ή 12 μήνες).

-Επίσης, δεν περιλαμβάνουν **πλήρη και σύγχρονη λίστα προπαρασκευαστικών ή βοηθητικών δραστηριοτήτων και των σχετικών εξαιρέσεων.**

Αυτό δημιουργεί αβεβαιότητα στις κατασκευές, στην εκτέλεση έργων και σε άλλες διασυνοριακές δραστηριότητες.

Πρόταση επικαιροποίησης: Θέσπιση, κατόπιν διαπραγμάτευσης, άρθρου για τη μόνιμη εγκατάσταση που να προβλέπει χρονικό όριο, να καλύπτει κατασκευαστικά έργα, εξαρτημένους αντιπροσώπους, με ειδικές εξαιρέσεις για τις προπαρασκευαστικές ή βοηθητικές δραστηριότητες και, όπου απαιτείται, την αποτροπή της τεχνικής του κατακερματισμού των δραστηριοτήτων.

Κρίσιμο ζήτημα για τη σύνταξη του νέου σχεδίου ΣΑΔΦ: Η διατύπωση του Προτύπου του ΟΟΣΑ αποτελεί αφετηρία και όχι υποκατάστατο της διμερούς διαπραγμάτευσης (για όλα τα παραπάνω, χρονικό όριο, κατασκευαστικά έργα, προπαρασκευαστικές κλπ).

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Μόνιμη εγκατάσταση και κανόνας «έλξης» του εισοδήματος (“force of attraction”)

Υφιστάμενος προβληματισμός

Η Σύμβαση εφαρμόζει την **προσέγγιση του κανόνα "έλξης" για ορισμένα εισοδήματα** που συνδέονται με το κράτος στο οποίο υπάρχει μόνιμη εγκατάσταση, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να καλύπτονται και εισοδήματα πέραν εκείνων που αποδίδονται σε αυτήν.

Πρόταση εκσυγχρονισμού

Μετάβαση προς τη φορολόγηση των επιχειρηματικών κερδών που πραγματικά αποδίδονται στη μόνιμη εγκατάσταση, βάσει συμφωνημένου πλαισίου κατανομής του εισοδήματος, που θα συμπεριλαμβάνει τη μεταχείριση των τόκων, των δικαιωμάτων και των λοιπών κατηγοριών εισοδήματος, όπως θα αναφερθεί κατωτέρω.

Κρίσιμο ζήτημα για τη σύνταξη του νέου σχεδίου ΣΑΔΦ: Να διασφαλιστεί η συνεκτική λειτουργία του άρθρου για τη μόνιμη εγκατάσταση και των κανόνων κατανομής των δικαιωμάτων φορολόγησης μεταξύ των δύο Κρατών με κιρτήριο τα πραγματικά εισοδήματα που αποδίδονται στην ΜΕ.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Τόκοι: όρια συμμετοχής και ανώτατο όριο 9%

Η **απαλλαγή των τόκων στο κράτος της πηγής (από το οποίο καταβάλλονται) ΔΕΝ ισχύει** όταν η εταιρεία που εισπράττει τον τόκο συμμετέχει σε ποσοστό **άνω του 50%, άμεσα ή έμμεσα,** στην εταιρεία που καταβάλλει τον τόκο.

Η Σύμβαση **περιορίζει επίσης την απαλλαγή για τους τόκους ελληνικής πηγής (που καταβάλλονται από την Ελλάδα) που υπερβαίνουν ετήσιο επιτόκιο της τάξης του 9%.**

Και οι **δύο περιορισμοί χρήζουν επανεξέτασης** υπό το πρίσμα των σύγχρονων χρηματοδοτικών δομών, των αρχών της ενδοομιλικής τιμολόγησης και των επιτοκίων της αγοράς.

Τυχόν αναθεωρημένη διάταξη θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν της τη διάκριση ανάμεσα στην πραγματική χρηματοδότηση, υπό όρους ελεύθερης αγοράς και τη μετατόπιση των κερδών, όπως και να συντονίζεται με τις διατάξεις περί μόνιμης εγκατάστασης και τον προαναφερόμενο κανόνα "έλξης" του εισοδήματος.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Δικαιώματα: διεύρυνση και αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής

Υφιστάμενη ρύθμιση

Η Σύμβαση προβλέπει **φορολογική ελάφρυνση στο κράτος της πηγής (από το οποίο καταβάλλονται) για τα δικαιώματα**, αλλά **εξαιρεί ρητά ορισμένα δικαιώματα από κινηματογραφικές ταινίες από αυτή την απαλλαγή**.

Οι πληρωμές για τεχνογνωσία δεν ρυθμίζονται ρητά με τρόπο αντίστοιχο προς άλλες σύγχρονες συμβάσεις.

Επιλογή επικαιροποίησης

Θέσπιση σαφούς ορισμού των δικαιωμάτων και συμφωνημένου κανόνα παρακράτησης φόρου στο κράτος της πηγής, με ρητή ρύθμιση για την τεχνογνωσία, το λογισμικό και τα ψηφιακά δικαιώματα, καθώς και για τα δικαιώματα επί κινηματογραφικών ή οπτικοακουστικών έργων.

Στόχος: Θέσπιση σαφούς ορισμού των δικαιωμάτων και συμφωνημένου κανόνα παρακράτησης φόρου στο κράτος της πηγής για την αποφυγή διπλής φορολόγησης των δικαιωμάτων.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Μερίσματα: ανάγκη ρητού ανώτατου ορίου παρακράτησης φόρου

Η Σύμβαση **δεν προβλέπει ρητά κανένα ανώτατο όριο για τη φορολόγηση των μερισμάτων στο κράτος της πηγής**.

Διάταξη εσωτερικού δικαίου των ΗΠΑ:

Παρακράτηση φόρου 30% επί μερισμάτων αμερικανικής πηγής που καταβάλλονται σε μη κατοίκους, με την επιφύλαξη συμβατικών ελαφρύνσεων και νομοθετικών εξαιρέσεων.

Πρότυπο αναφοράς του ΟΟΣΑ

Προβλέπεται συνήθως **χαμηλότερο ανώτατο όριο παρακράτησης** όταν υπάρχει σημαντικό ποσοστό εταιρικής **συμμετοχής** και **υψηλότερο** για τα μερίσματα χαρτοφυλακίου.

Στόχος διαπραγμάτευσης

Ύπαρξη συμφωνίας επί συγκεκριμένων συντελεστών, ορίων συμμετοχής αλλά και προϋποθέσεων ως προς τον δικαιούχο καθώς και εγγυήσεων κατά της κατάχρησης.

Ενδεικτικά σημεία αναφοράς του Προτύπου του ΟΟΣΑ: **5%** για περιπτώσεις υψηλών ποσοστών άμεσης εταιρικής συμμετοχής **και 15%** στις λοιπές περιπτώσεις· οι τελικοί όροι αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης λαμβανομένων υπόψη των πολιτικών και των βουλήσεων των δύο (2) χωρών.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Κεφαλαιακά κέρδη (Capital Gains): κάλυψη σημαντικού κενού

Η Σύμβαση **δεν περιλαμβάνει ειδικό άρθρο για την κατανομή των δικαιωμάτων φορολόγησης των δύο κρατών επί των κεφαλαιακών κερδών**.

Ελλείψει συμβατικού κανόνα κατανομής, **το εσωτερικό δίκαιο κάθε μίας εκ των δύο κρατών μπορεί να επιτρέπει τη φορολόγηση στο κράτος της πηγής, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό αβεβαιότητα αλλά και διπλή φορολόγηση**, αναλόγως της εκάστοτε φορολογικής πολιτικής κάθε χώρας.

Η αλληλεπίδραση με τις απαλλαγές του εσωτερικού δικαίου πρέπει να αξιολογείται χωριστά σε κάθε δικαιοδοσία· η ίδια η Σύμβαση δεν εγγυάται απαλλαγή.

Στόχος: Ένα σύγχρονο άρθρο θα πρέπει να κάνει αναφορά στην ακίνητη περιουσία, σε οντότητες των οποίων η αξία προέρχεται κυρίως από ακίνητα, σε περιουσιακά στοιχεία μόνιμης εγκατάστασης, σε σημαντικές συμμετοχές και λοιπά περιουσιακά στοιχεία.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Εξαρτημένη εργασία και ανεξάρτητες υπηρεσίες

Εισόδημα από εξαρτημένη εργασία

Η διάταξη της Σύμβασης για την εξαρτημένη εργασία **περιλαμβάνει όριο αμοιβής (αποζημίωσης) για την απαλλαγή από το φόρο ύψους 10.000 δολαρίων ΗΠΑ**, κριτήριο ασυνήθιστο σε σύγκριση με τη σύγχρονη πρακτική των ΣΑΔΦ και ενδεχομένως παρωχημένο ως προς τις πρακτικές του συνέπειες.

Ανεξάρτητες υπηρεσίες

Η Σύμβαση **αντιμετωπίζει το εισόδημα από ανεξάρτητες προσωπικές υπηρεσίες ως εισόδημα από εξαρτημένη εργασία**. Μια σύγχρονη σύμβαση θα διέκρινε κατά κανόνα την εξαρτημένη εργασία από την ανεξάρτητη επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

Εισόδημα από μεταλλευτικές δραστηριότητες και εκμίσθωση ακινήτων

Η Σύμβαση επιτρέπει, κατ' επιλογή του δικαιούχου, τη φορολόγηση στο κράτος της πηγής ορισμένων εισοδημάτων από μεταλλευτικές δραστηριότητες και από την εκμίσθωση ακινήτων.

Μία τέτοια δομή, που βασίζεται σε επιλογή, δεν αποτελεί συνήθη μορφή κατανομής των φορολογικών δικαιωμάτων στις σύγχρονες διατάξεις των συμβάσεων.

Ωστόσο, η τροποποίηση μπορεί να αποδειχτεί δύσκολη ιδίως στην περίπτωση που θα επηρεάσει καθιερωμένα φορολογικά δικαιώματα βάσει του εσωτερικού δικαίου ή υφιστάμενες πολιτικές σχετικές με φυσικούς πόρους.

Πρόταση: οι διατάξεις αυτές να αποτελέσουν στοχευμένο αντικείμενο διαπραγμάτευσης, με βάση συγκριτική εξέταση του εσωτερικού δικαίου, της συμβατικής πρακτικής και των αναμενόμενων δημοσιονομικών επιπτώσεων.

KERAMEUS
PAPADEMETRIOU
PAPADOPOULOS
& ASSOCIATES

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μια σύμβαση σχεδιασμένη για άλλη εποχή χρειάζεται σύγχρονο πλαίσιο κατόπιν **ανάθεσης διμερούς τεχνικής αξιολόγησης για την κατάρτιση ιεραρχημένης πρότασης τροποποιήσεων.**